

In den tempeldienst op Sion was deze rijke gedachte verbeeld. Toen Israel uit Egypte uittoog, was het geestelijk nog niet rijp voor de persoonlijke aanbidding, waarvoor de Christus ons ten laatste de tempeldienst ontloot. De heilige vereeniging die het volk aan den God der Vaders zou toebrengen, werd daarom oorspronkelijk aan den Tabernakel en, onder David en Salomo, aan den heiligen Tempeldienst verbonden, en de heilige bezieling die eerst van den Tabernakel, en straks van den Tempel op Sion, uitging, was allernietst slechts een vrucht van heilige verbeelding. In het Heilige der heiligen werd metterdaad de nabijheid des Heeren op het innigst gevonden, en de tegenwoordigheid van Jehovah werd in heel Israel op geen plaats of plek zoo zielsinnig genoten als op de heiligelijk verborgen schuilplaats van het heiligdom, waarin de Arke des Verbonds, onder de Egelshoede, was nedergezekt.

Het heilige karakter van dit eenig Heilige in het Heilige der heiligen droeg waarheid in zich. Niet natuurlijk, alsof Jehovah als Verbonds-God niet ook persoonlijk zijn geloovige aanbidders bezielen kon, maar het scheelde toch roovert, of zulk een aanbidding in het particulier en in huislijken vorm zich uitte, dan wel of er een plek en plaats was, waar God Almachtig op geheel bijzondere wijze tot heel zijn geroepen volk, in één enkel oogenblik, naderde, en een indruk uit het Heilige der heiligen eerst op den Hoogepriester, en straks door hem op heel de Priesterschare, en ten slotte door de Priesterschare op al 't geloovige volk, deed uitgaan. Het was God zelf die deze plaats der toenadering tot zijn volk verkoren had. Het was niet de aanroeping van zijn Naam, die de gemeenschap wrocht, maar omgekeerd God zelf die nederdaalde, en in het Heiligdom indaalde, en daar ter plaatse door den Hoogepriester de toenadering tot zijn volk en de bezieling van zijn Israel tot stand bracht.

Door Jezus' verschijning viel de Tempeldienst van zelf weg. Nu in den Zoon Gods zelf tot zijn volk was gekomen, zijn volk uit de banden van vleesch en zonde had vrijgemaakt, en de inwoning van zijn volk tot een heugelijk gebeuren had gemaakt, had de uitwendige tempel geen reden van bestaan meer. Die uitwendige Tempel sprak het met alle beslisheid uit, dat de breuke tusschen God en zijn volk wel overdekt, maar nog allernietst geheel was. Het Tempelverbond kon toen niet gemist worden, en het heeft de vromen van Israel eeuwig na eeuwig gemaakt. Maar toen eenmaal op Golgotha de storm tusschen God en zijn volk was weggenomen, en de ziele-rijne gemeenschap tusschen den Almachtigen en zijn verkorenen mogelijk was geworden, ontviel aan den Joodschen Tempel vanzelf alle betekenis. De nabijheid Gods en de gemeenschap met den Heilige kon nu rechtstreeks gezocht en gevonden worden, en dit is juist het heilige van het Nieuw Verbond, dat thans geen aardich priester meer tusschen ons en onzen God staat, en aan geen plaats der heerlijkheid onze aanbidding is gebonden, maar dat in Christus de toegang tot onzen God en de alle hindernis te bovenkomende gemeenschap met den Drieëenigen voor elk geloovige ontloot werd. Wat Abia betuigde, dat 't God met ons aan de spijze treedt, is een heilige gedachte, die zich door Christus tot in het particuliere leven van elk geloovige gevoelen doet. Als men van rondom tegen ons optreedt, en het een oogenblik schijnt, alsof het volk des Heeren terug wordt geslagen, dan grijpt toch telkens weer de alles overwinnende genade aan. De Heere gaat dan voor ons uit. De Heere weest staat de onheilge macht die op ons aandruischt. En waar de Heere aan de spijze voorgeeft, volgen wij als van zelf in het door onzen God ons geopende spoor.

Ook op andere wijze ondergaan we nog wel zijdelingsche invloeden, die ons heiligend in de gemeenschap met onzen God overleiden. We ondervinden dit reeds als de ure weer nadert, waarop in het huislijk gezin alle de saam wonen, zich om 't Woord vereenigen en in 't gebed elkaar als ontmoeten zullen. Dan weer ontloot het kerkgevoel zijn deuren, zoodat de schare van allen kant zich verzamelt, om zich in heilige gedachten te verliezen; of ook grijpt een ernstige gebeurtenis in ons huiselijk of persoonlijk leven ons aan, zoodat we als van zelf op de knien licht en uitkomst zoeken, dan ondergaat ook onze ziel de bijzonder sterke aandoening, die zulk een gebeurtenis in ons persoonlijk leven over ons brengt. Maar dit alles draagt een persoonlijk karakter, en spreekt ons niet als 't Volk des Heeren in heilige Gemeenschap toe. Daarvan is veel in hooger zin eerst sprake, 't zij in het gemeentelijk gebed, 't zij bovenal aan het Heilig Avondmaal. Ook bij het Sacrament van den Doop ontwaren we er wel een aandoening van, maar dan geldt het een pas geboren kindken, en werkt bij ons slechts de heilige herinnering, ofte wel de verplichting die we als ouders op ons nemen. Bij het Heilig Avondmaal daarentegen komt de Christus tot zijn volk in heilige gemeenschap. De Daech staat dan gereed. De heilige heugenis roept ons naar Golgotha terug. En het is dan de Christus die uit den Hooge niet slechts op ons nederzielt, maar uit den Hooge in geestelijken zin als tot ons nederdaalt, voor de ruste onzer ziel aan de spijze treedt, en ons op geheime verborgen wijze begiftigt met zijn teedere bezieling.

Doch op wat onderscheiden wijze de ons heiligende zieleverheffing ook tot ons nadere, ze komt steeds van God tot ons, en gaat nimmer van ons zelve uit. Het is altoos, te midden van den wereldsijde die ons verontrent, de Heere die aan de spijze moet treden, en ook ons met nieuwen moed te bezielen, en het heilige spoor voor ons te ontlasten. Niet wij gaan voor, zoodat de Heere, op ons roepen, tot ons nadert, maar zelfs de bede om zijn heilige nabijheid wordt door Hem zelve in ons opgewekt. Hij is 't die 't heilige in ons gaande maakt, en dan tot ons nadert, om den dorst naar het heilige, dien hij wekte, zoo heerlijk te bevredigen. Het is altoos onze God die aan de spijze treedt. Als zijn heilige drang zich naar ons toebeveert, dreunt geheel onze levensexistentie onder de heilige aandoening, die van Hem op onze ziel uitgaat. We gevoelen ons dan, soms schier plotseling, uit onzen gerusten slaap opgewekt. Vaak op 't onverwachts ontwaart we, hoe de Heere ook in onzen zielestrijd aan de spijze treedt, de zondige ruste waarin we verzonken, afbreekt, en ons klaar en helder doet opwaken, om alsnu een heilwae, een dorst, een innerlijk zieleverlangen in ons te doen opwaken, dat gereed is om aanstonds te volgen naar de Heere aan de spijze ons voorgeeft, en meelikt, ja meetrekt in de hoogere sfeer van zijn ge-

meenschap. En gevoelen we dan de innerlijk heilige trilling, die ons uit onze ingeslotenheid tot die heilige gewaarwording doet opwaken, dan is er geen aarzeling, geen verbeden, geen geestelijk talmen meer. Als met één heiligen ruk voelen we ons dan veelver op het heilige terrein overget. En Hij die dit aan ons deed en in ons lewegeracht, was de Heere, die aan de spijze trad en ons zoo volheestijk de overwinning schonk.

Dr. A. K.

Amsterdam, 26 September 1919.

Alhoewel het reeds meer dan een maand geleden is, dat de Synode der Hervormde Kerk haar jaarlijkse zitting sloot, mag de arbeid dien zij verrichtte, door ons tochniet met stilzwijgen worden voorbijgegaan. De Hervormde Kerk, die volgens haar eigen statistiek thans 3158,154 leden telt en dus nog altoos bijna de helft van onze bevolking omvat, neemt een te belangrijke plaats in ons volksleven in, dan dat we niet met belangstelling zouden gadeslaan, welke richting de ontwikkeling dezer Kerk neemt.

Opmerkelijk nu is, dat op deze Synode, hoewel zij in haar samenstelling overwegend orthodox was (het stond 12 rechts tegenover 7 links), geen de minste poging beproefd is om het belijden karakter der Kerk beter te handhaven. Het Confessioneel geding kwam niet eens aan de orde. Het schijnt, dat de orthodoxe partij, na de droeve varingen op dit punt opgedaan, alle hoop had opgegeven om onder de bestaande constellatie op verscherping van den belijdenisband aan te dringen. Geen voorstel desaangaande was ter Synode ingediend. En de Synode zelve was blijkbaar dankbaar, dat zij ditmaal de handen niet in dit wespennest behoefde te steken.

En evenzeer was kenmerkend voor deze Synode, dat van alle plannen om tot een vreedzame boedscheiding tusschen orthodoxen en modernen over te gaan, doordat beide richtingen zich kerkelijk zelfstandig zouden consolideeren, geen sprake meer was.

Maar al heeft deze Synode dus zeker geen arbeid in grootschen stijl verricht, ze heeft wel betekenis in zoverre zij het vraagstuk van de reorganisatie der Kerk een stap in de goede richting heeft verder gebracht. Indien de door haar aangenomen voorstellen bij de Kerkelijke vergaderingen, die te beslissen hebben, ingang vinden, dan zal de innerlijke organisatie der Hervormde Kerk een niet onbelangrijke wijziging ondergaan. Het is vooral aan den overwegenden invloed, dien Prof. Slotemaker de Bruine op deze Synode heeft uitgeoefend, te danken, dat deze reorganisatievoorstellen zijn aangenomen. En de bittere tegenstand, dien de modernen tegen deze reorganisatieplannen hebben geboden, toont wel, dat de orthodoxie in dit opzicht een beslissende zegepraal heeft behaald.

Kort samengevat komen die reorganisatievoorstellen hierop neer:

1e. dat de leden der Synode voortaan niet meer gekozen zullen worden door de Provinciale Kerkbesturen, maar door de Classicale vergaderingen en wel met dien verstande, dat de Synode bestaan zal uit 30 predikanten en 15 ouderlingen, die voor den tijd van drie jaar zullen benoemd worden;

2e. dat de keuze van de leden der Synode (en van het Provinciaal Kerkbestuur) niet meer, gelijk tot dusverre, zal beperkt zijn tot degenen, die in het Provinciaal Kerkbestuur (of Classicaal bestuur) zitting hebben gehad, maar vrij zal wezen;

3e. dat de besluiten der Synode, om kracht van wet te verkrijgen, voortaan niet meer aan de beslissing van de Provinciale Kerkbesturen behoeven onderworpen te worden.

Dat de modernen met hand en tand zich tegen deze voorstellen gekant hebben, is te begrijpen. Wanneer de Synode niet meer door de provinciale Kerkbesturen, maar rechtstreeks door de Classicale vergaderingen gekozen wordt, dan is voor de modernen voor goed de kans verkleid om in de Synode de meerderheid te verkrijgen. Toch is het niet alleen daarom, dat wij deze besluiten der Synode een stap in de goede richting hebben genoemd. Het voornaamste belang van deze beslissing ligt voor ons hierin, dat daarmee principieel gebroken wordt met het hiërarchische karakter, dat de Hervormde Kerk dusverre droeg. Natuurlijk ware het nog beter geweest, wanneer de Synode de Provinciale Kerkbesturen geheel had afgeschafte en teruggekeerd ware tot de aloude regeling der Gereformeerde Kerken, dat de Classicale vergaderingen afgevaardigden verkiezen voor de Provinciale Synode en deze wederom afgevaardigden voor de Algemeene Synode. Maar ook zoo is de macht der Provinciale Kerkbesturen toch grootendeels gebroken en kan nu van de Kerken zelve, die in de Classicale vergaderingen saamkomen, invloed op de Synode uitgaan. Er zal daardoor nieuw bloed in de Synode komen en er zal, naar Prof. Slotemaker de Bruin opmerkte, ruimte worden gegeven voor wat er woont en woelt in de Kerk.

Veel gewonnen is er met deze bloot formele reorganisatie nog niet. Zelfs wanneer de Synode geheel teruggekeerd ware tot de aloude Presbyteriaal-Synodale organisatie der Kerk, zou daarmee het vitium originis, dat haar aankleefde, nog niet zijn weggenomen, en nog veel minder zou daardoor haar karakter als belijden Kerk zijn hersteld. Niet in het hiërarchische karakter van hare organisatie, maar in de leevrijheid, die ze praktisch huldigt, schuilt haar grootste kwaad. Het is, zoals nog pas in een rapport gezegd werd, door een Commissie der Hervormde Synode uitgebracht, 'de diep treurige toestand der Hervormde Kerk, dat de verhouding der verschillende partijen en de daardoor voortvloeiende strijd van dien aard zijn, dat

honderden voor de Kerk verloren dreigen te gaan, dat de invloed der Kerk wordt verminderd en dat het godsdienstig leven schade lijdt'. Eerst wanneer uiteengaait wat niet saamhoort en de Kerk weer haar belijden handhaven gaat, is er voor de Hervormde Kerk een betere toekomst te wachten.

Maar hoe beslist we dit uitspreken, toch zijn we niet on dankbaar voor hetgeen Prof. Slotemaker de Bruine heeft tot stand gebracht. Het mag niet meer zijn dan een wolkje als eens mans hand, er kan een profetie in schuilen van een geheel nieuwe ontwikkeling. Wanneer het hiërarchisch karakter der Synode wordt opgeheven, en ze door de Kerken zelve zal gekozen worden, dan zal er nieuw levensbloed in haar aderen komen. Er zal een frischer geest in het oude en vermold huis binnendringen. En de belijdenisvraag laat zich dan niet meer in den doofpot stoppen. Ze zal uit den boezem der Kerk zelf met zooveel geweld aan de deur der Synode kloppen, dat ze tot een beslissing zal moeten gebracht worden.

De modernen hebben dit terecht gevoeld. Wanneer de Kerk zich weer in de Synode kan uitspreken, dan is het met de leevrijheid der modernen gedaan.

Hoofdelijke omslag.

Ook het vraagstuk, hoe de predikantstratemenenten konden verbeterd worden, is door de Synode der Hervormde Kerk ernstig overwogen.

Namens den Bond van Predikanten was door de heeren Dr. de Vrijer en Dr. de Boer een ontwerp-reglement ingediend om de predikantstratemenenten te verbeteren, dat door 45 classicale vergaderingen en 1100 ringen en predikanten gesteund werd. Het kwam in hoofdzaak daarop neer, dat een hoofdelijke omslag van de leden der Kerk zou worden geheven, bedragende 10 procent van hun aanslag in de Rijksinkomstenbelasting.

De Synode is om praktische bezwaren niet op dezen voorslag ingegaan, maar heeft een Commissie benoemd om dit vraagstuk te onderzoeken en aan de Synodale Commissie in last gegeven, om wanneer deze Commissie haar arbeid tijdig volbracht had, een buitengewone vergadering der Synode saam te roepen. Men voelde, hoe urgent dit vraagstuk was en dat er afdoende maatregelen moesten genomen worden.

De hoofdvraag is natuurlijk, of het invoeren van een hoofdelijken omslag mogelijk zal blijken. Op voorstel van Prof. Slotemaker de Bruine besloot de Synode daarom aan alle Kerkeraden de vraag te richten:

1. Zal het mogelijk en wenschelijk zijn om een hoofdelijken omslag van de leden der Kerk te heffen, ten einde uit de opbrengst daarvan de predikantstratemenenten in de gansche Kerk op peil te brengen?

2. Wat moet naar het oordeel hunner vergadering geschieden ter voorziening in den nood, indien zij van oordeel zou zijn, dat een algemeene hoofdelijke omslag niet mogelijk of niet wenschelijk is?

Dat de Synode der Hervormde Kerk, al heeft zij zich tegelijk tot de Regering gewend om vermeerdering der Rijkssubsidie te vragen, toch gevoeld heeft, dat de Kerk zelve verplicht is aan den nijpenden nood der predikanten een einde te maken, strekt haar tot eere. Zelfs werd volkomen terecht op de Synode opgemerkt, dat het een schande is voor de Kerk, dat het verzoek daartoe van de predikanten moest uitgaan en dat de gemeenten of kerkeraden zelf dit niet hadden gedaan.

Toch zijn we dankbaar, dat de Synode niet terstond op den voorslag is ingegaan om hoofdelijken omslag te heffen. Er zijn op de Synode zelve ernstige bezwaren tegen dezen hoofdelijken omslag aangevoerd, zoodat de kohieren der Rijksinkomstenbelasting geheim zijn en dat zulk een hoofdelijke omslag velen bewegen om met de Kerk te breken. Veel ernstiger bezwaar is voor ons, dat een hoofdelijke omslag, met dwang opgelegd, vloekt met het beginsel der vrijwillige liefde, dat in de Kerk heerschen moet. Het leidt daartoe, dat de onwilligen met dwang van den Kantoorrecht tot betalen moeten worden genoopt. En het toont wel, hoe droef het verval is van eene Kerk, die over zoovele rijke leden beschikt en die tot zulke dwangmaatregelen de toevlucht moet nemen.

Het is volkomen juist, wat de vicevoorzitter der Synode opmerkte: 'het is de kanker der Kerk, dat zij teert op verkregen goed. De menschen hebben niet geleerd een offer voor de Kerk te brengen.'

Hij had er aan kunnen toevoegen, dat deze kanker niet alleen bestaat in het 'verkregen goed' der Kerk, maar evenzeer, indien nog sterker, in de Rijksstratemenenten. Het is de zilveren koorde, die de strop voor de offervaardigheid der gemeenteleden is gebleken.

De candidaatsbul de Vrije Universiteit.

Op de synode der Hervormde Kerk was wederom, ditmaal door Dr. M. van Grieken te Delft, een voorstel ingediend om door een wijziging in het reglement aan degenen, die aan de Vrije Universiteit het candidaats-examen in de Theologie hebben afgelegd, den toegang tot het predikant in de Hervormde Kerk te ontsluiten. De bedoeling van dit voorstel was natuurlijk om het mogelijk te maken, dat ook Hervormde studenten aan de Vrije Universiteit zouden kunnen studeren.

Prof. Dr. S. D. van Veen, die over dit voorstel op de Synode rapport had uit te brengen, was het met dit voorstel van harte eens. Ook hij was van oordeel, dat het

studeeren aan de Vrije Universiteit in geen enkel opzicht voor de a.s. Hervormde predikanten moeilijk mocht worden gemaakt. Evenzoo oordeelde Prof. Slotemaker de Bruine, die zelfs een nadere aanvulling van het onderwijs, door de verplichting te stellen, dat deze studenten ook het onderwijs van de kerkelijke hoogleraren hadden te volgen, onnoodig achtte. Prof. Dr. van Veldhuizen kanite zich echter met alle kracht tegen dit voorstel. Hij deed dit op twee gronden: de eerste was, dat wanneer de a.s. predikanten der Hervormde Kerk ook aan een andere inrichting van Hooger Onderwijs konden studeeren, waar geen kerkelijke hoogleraren zijn, de positie van deze kerkelijke hoogleraren in 't gedrang kwam. Toonde reeds dit argument, hoe weinig hoog het standpunt was, dat deze hoogleraar innam, nog dwazer was het tweede argument, door hem aangevoerd, dat de vakken, die de kerkelijke hoogleraren onderwijzen, zoals met name Biblica, Practische Godgeleerdheid en Kerkrecht, niet aan de Vrije Universiteit onderwezen werden. Indien het verslag, waaraan we dit ontleenen, juist de woorden van Prof. van Veldhuizen weer heeft gegeven, dan moet men zich toch verbazen, dat een hoogleraar zoo slecht op de hoogte is. Alslof aan de Vrije Universiteit geen onderwijs in de Practische Godgeleerdheid en het Kerkrecht zou worden gegeven!

Intusschen heeft de Synode met 13 tegen 5 stemmen het voorstel van Dr. van Grieken verworpen. De deur blijft dus voor de candidaten der Vrije Universiteit in het nachtslot.

Heel consequent was de Synode daarbij echter niet, want in een volgende zitting nam zij op voorstel van de Classis Middelburg een besluit om in het reglement op het examen een wijziging te brengen, waardoor diezelfde candidaatsbul toch weer wel erkend werd. Wanneer een predikant uit een ander Kerkgenootschap naar de Hervormde Kerk wil overgaan om daar 'de zelfde betrekking te bekleeden', moet hij zich onderwerpen aan een colloquium doctum, waarbij moet worden overgelegd een bewijs, dat men aan een Nederlandsche Universiteit of aan een wettig erkende inrichting van Hooger Onderwijs in het buitenland den graad van Candidaat in de Godgeleerdheid heeft verworven. Naar de letter genomen zou een predikant in de Gereformeerde Kerken, die aan de Vrije Universiteit den candidaatsgraad verwierf, dus niet tot dit colloquium doctum kunnen worden toegelaten. De Synode besloot daarom de toelaten in te voegen: *of in het binnenland*, bepaaldelijk met de bedoeling om voor predikanten, die aan de Vrije Universiteit gestudeerd hadden, den toegang tot het predikant in de Hervormde Kerk gemakkelijker te maken.

Zoo wordt dezelfde candidaatsbul nu eens voldoende en dan weder onvoldoende geacht.

De reden van deze inconsequentie is duidelijk.

Wanneer een Hervormd student aan de Vrije Universiteit in de Theologie wil gaan studeeren, mag dit niet. Zijn candidaatsbul wordt daarom niet erkend.

Maar wil een predikant uit de Gereformeerde naar de Hervormde Kerk overgaan, dan wordt de deur waggewij opgezet. En dezelfde candidaatsbul is dan weer wel geldig.

Zoo geeft kerkelijke politiek den doorslag ook waar het eisch van zuivere wetenschap geldt.

Vrouwenkiesrecht.

Ook het vrouwenkiesrecht was ditmaal weer bij de Synode der Hervormde Kerk aanhangig gemaakt. Verschillende verzoeken om dit nieuw-modische kiesrecht in de Kerk in te voeren, waren tot de Synode gericht. Niettegenstaande de meerderheid der rapporterende Commissie de Synode adviseerde aan dit verzoek te voldoen, vooral nu ook in den Staat het kiesrecht aan de vrouw was toegekend, besloot de Synode met 12 tegen 7 stemmen de quaestie niet in behandeling te nemen.

Het teekent dat alleen de vrijzinnigen met Prof. Slotemaker de Bruine voor het vrouwenkiesrecht stemden.

Het vrouwenkiesrecht zal nu in de Hervormde Kerk wel voorloopig van de baan zijn.

Het is duidelijk genoeg gebleken, dat de meerderheid in de Kerk zelve er tegen is. En de Synode zal niet tweemaal zich stooten aan denzelfden steen.

Droevige cijfers.

In een rapport door de Commissie tot Evangelisatiearbeid in de Gereformeerde Kerk te Amsterdam uitgebracht, wordt bitter geklaagd over de toenemende onkerkelijkheid. Naar de wet van normalen groei had het aantal leden van de Gereformeerde Kerk zich in de laatste dertig moeten verdubbelen, gelijk het aantal inwoners van Amsterdam zich verdubbeld heeft. En de werkelijkheid is, dat het aantal leden op dezelfde hoogte gebleven is.

Voorts wordt in dit rapport nog opgemerkt, dat in de jaren 1914-1918 het aantal doopelingen niet grooter geweest is dan 457 en in het laatstgenoemde jaar zelfs zonk tot 394, terwijl het in de jaren 1903 en 1904 boven de 600 uitging.

Ook de ervaringen, die de ouderlingen bij hun huisbezoek opdoen, leeren, dat de geest van onkerkelijkheid zoozeer toeneemt, dat het herderlijk bezoek bij vele gezinnen het karakter van Evangelisatiearbeid dragen moet, zal het doel treffen.

Eindelijk maakt de Commissie nog de opmerking, dat uit een officieel door den Kerkeraad ingesteld onderzoek blijkt, dat van de 6000 doopleden, die voor cate-

chetisch onderwijs in aanmerking komen, ongeveer 4000 van dit onderwijs geen gebruik maken. Van deze 4000 onttrekken zich stellig een paar duizend aan de catechisatie uit onverschilligheid.

Het is goed, dat de Commissie voor Evangelisatiearbeid deze cijfers gepubliceerd heeft. Ze toonen aan, hoe ernstig het gevaar is, dat de Kerken in onze groote steden bedreigt. Wanneer deze verworping alzoos doorgaat, zal na niet te langen tijd de Kerk, die eens de Mater Salem genoemd werd, het droeve beeld eener wegstervende Kerk vertoonen. Vooral het feit, dat van de 6000 doopleden, die ter catechisatie behoorden te gaan, 4000 zich aan de catechisatie onttrekken, wijst op een verwarding bij het opkomend geslacht, die, wanneer niet radicaal wordt ingegrepen, de droefste toekomst voor onze groote stadskerken profeteert.

Verwonderen doen deze cijfers ons echter niet. De stemmencijfers van de gemeenteraadsverkiezingen hadden reeds doen zien, hoe in Amsterdam het aantal beslist Gereformeerden steeds meer slinkt. In plaats dat van de Gereformeerde Kerk in Amsterdam een machtige en bezielende actie uitgaat, om het veldwinnend ongelooft en socialisme te bestrijden, blijkt, dat de vijand steeds meer op haar terrein wildt vind. En de toestand is dan ook zoo ernstig geworden, dat reeds meer dan een Kerkeraad, die leden uit Amsterdam over kreeg, de vraag overwoog, of men de attestaties door Amsterdam afgegeven, nog langer zonder naeder onderzoek erkennen kon. Telkens bleek toch, dat deze leden, al brachten zij een vlekkelooze attestatie mede, al zeer weinig beantwoordden aan wat een lid der Gereformeerde Kerk behoort te zijn.

Te meer dringt daarom de vraag, of niet een radicale wijziging van de dusver gevolgde gedragslijn noodig zal wezen. Tegen het gevaar van de massale stadskerken is telkens en telkens weer gewaarschuwd. Het is onmogelijk, zoolang men aan deze massale stadskerk vasthoudt, de gemeentelieden behoorlijk te bearbeiten. Het herderlijk opzicht ontbreekt. Er is geen kerkelijk saamleven. De massa ontglipt aan het toezicht en verwildert.

Nu is het zeker uitnemend, dat men met kracht den Evangelisatiearbeid onder deze afgedoolden wil ter hand nemen. Maar daarmee is het euvel niet gestuit. Evangelisatiearbeid in de Kerk behoort in een goed ingerichte Kerk zoo goed als niet voor te komen. Ze moet zich richten op degenen, die buiten de Kerk staan. Wat noodig is in de eerste plaats, is dat de Kerk zorgt, dat de afval in haar eigen midden gestuit wordt door beter toezicht te houden, de leden nauwer aan zich te verbinden, een beter kerkelijk leven mogelijk te maken. Wat geeft het of men tracht het water, dat wegliep, weer op te vangen en terug te brengen, wanneer men de reuten niet dicht, die in het vat gekomen zijn?

Naar het ons voorkomt, is nog altoos het beste geneesmiddel, dat kan worden aangeraaden: het verdeelen van de massale stadskerk in parochie- of wijkerken. Dat aan zulk een inoedeling der Kerk practische bezwaren verbonden zijn, weten we zeer goed. Maar de nood is zoo ernstig geworden, dat alleen radicale geneesmiddelen helpen kunnen. En waar de meest gezaghebbende mannen van onzen tijd reeds lang dit gevaar voorzien hebben en op dit geneesmiddel als het eenige afdoende hebben gewezen, zou de Kerkeraad van Amsterdam wijs doen met eindelijk naar dezen raad te luisteren.

We hebben de Kerk van Amsterdam hartelijk lief. Wat ze in de dagen der Doleantie gedaan heeft, geeft haar recht op de waardeering en dank van al onze Gereformeerde Kerken. Ze is voor ons metterdaad een moeder geweest. En haar geloofsherofisme heeft in die dagen heerlijk geschitterd.

Maar juist daarom te meer zou het ons met zoo diepe smart vervullen, wanneer deze eens zoo bloeiende en machtige Kerk aan verval van kracht lijden ging.

Opheffing van de Theologische School te Montauban.

De Nationale Synode van de Gereformeerde Kerken in Frankrijk, of zoolks ze zich zelf noemt, de union nationale des Eglises réformées évangeliques, heeft in hare zitting van 26 Juni j.l. besloten de Theologische School te Montauban op te heffen en de daaraan verbonden hoogleraren over te plaatsen naar de Theologische School te Montpellier.

De ook bij ons zoo welbekende Prof. Duormergue, die aan de School te Montauban verbonden was, betreurt dit besluit zeer en wijdt in *Le Christianisme du XXe Siècle* een In Memoriam aan deze School die de oudste en meest belangrijke Hoogeschool der Hugenoten was en ook in onzen tijd een bolwerk was voor de orthodoxie. Gesticht in 1598 kende deze school tijden van hoogen bloei; ze trok studenten niet alleen uit heel Frankrijk, maar zelfs uit Zwitserland, Holland en Schotland; hun aantal bedroeg soms zelfs 500. Beremde geleerden waren dan ook aan haar verbonden. Het was dan ook geen wonder, dat Lodewijk XIV, die het Protestantisme wilde uitroeien uit Frankrijk, het vooral op deze School der Hugenoten begrepen had. Eerst verplaatste hij haar naar Puy Laurens, een kleine en onbeduidende stad, waar ze uit haar historisch milieu gerukt, wegwijde, en in 1685 werd ze opgeheven.

Eerst door het optreden van Napoleon braken voor de Protestanten in Frankrijk betere dagen aan; hij was het dan ook, die de Theologische School te Montauban herstelde, die nu weer als een Phoenix uit haar asch herrees. In 1890 verbonden formeel met de Universiteit van Toulouse,

erking komen, wijs geen ge-
00 onttrekken
end aan de
id.
missie voor
gepubliceerd
nstig het ge-
onze groote
te verwording
te langen tijd
lem genoemd
wegstervende
feit, dat van
e catechisatie
aan de cate-
n verwildering
die, wanneer
n, de droefste
stadkerken

ers ons echter
de gemeente-
ds doen zien,
beslist Gere-
kt. In plaats
rk in Amster-
telende actie
ongeloof en
dat de vijand
eld wint. En
zo ernstig ge-
n Kerkeraad,
er kreeg, de
testaties door
anger zonder
on. Telkens
brachten zij
ede, al zeer
wat een lid
toort te zijn.
vraag, of niet
le duiver ge-
wezen. Tegen
tadkerken is
schuw. Het
in deze ma-
meentelieden
et herderlijk
en kerkelijk
aan het toe-

d, dat men
arbeid onder
and nemen.
niet gestuit.
k behoort in
so goed als
recht richten
Kerk staan.
plaats, is dat
a haar eigen
eter toezicht
aan zich te
ven mogelijk
men tracht
op te vangen
men de re-
ten men zijn?
og altoos het
den aangera-
de stadkerk
aan zulk een
se bezwaren
goed. Maar
n, dat alleen
en kunnen.
nde mannen
gevaar voor-
smiddel als
n gewezen,
terdam wijs
in raad te

Amsterdam
dagen der
haar recht
van al onze
s voor ons
st. En haar
gen heerlijk
ou het ons
n, wanneer
chtige Kerk
og.

ogische
an.

de Gerefor-
ij zoals ze
tionale des
eet in hare
a de Theo-
op te heffen
eraren over
che School

ende Prof.
ol te Mon-
dit besluit
me du KX
eze School
like Hooge-
ok in onze
orthodoxie,
hool tijden
lenten niet
fs uit Zwi-
hun aantal
emde ge-
ar verbon-
der, dat
isme wilde
al op deze
had. Eerst
luren, een
aar ze uit
gkwijnde,

Napoleon
Frankrijk
dan ook,
fontauban
hoenix uit
verbonden
Toulouse,

werd ze daarvan door de Scheidingswet
tusschen Staat en Kerk van 1905 losge-
maakt en werd zij nu als vrije faculteit
door de orthodoxe groep in de Gerefor-
meerde Kerk in beheer genomen.

Het karakter dezer Theologische School
was ook in de voorgaande eeuw steeds,
dat zij beschouwd werd in Frankrijk als
het bolwerk van de Calvinistische ortho-
doxie, in tegenstelling met de andere
theologische faculteiten. Het was vooral
Prof. Doumergue, die aan deze School
luister bijzette door zijn eminente studien
over Calvin.

Wat de oorzaak is, dat deze School thans
is opgeheven, is moeilijk te zeggen. Het
schijnt, dat allerlei oneenigheid en gehar-
rewar onder de professoren daartoe heeft
bijgedragen. Maar hoe dit ook zij, moge,
de opheffing dezer School betreuren ook
wij. Ze was een schoon denkstuk uit het
glorietijdvak der Gereformeerde Kerk in
Frankrijk, en we vreezen, dat haar saam-
smelting met de Theologische faculteit te
Montpellier een schadelijke post voor de ortho-
doxie zal blijken.

Commissie van advies.

In een onzer kerkelijke bladen wordt er
captie op gemaakt, dat de Middelburgsche
Classis in het netelige geding, waarvoor ze
door het optreden van Ds. Netelenbos ge-
plaatst was, de hulp inriep van verschil-
lende hoogleraren en predikanten om
met Ds. Netelenbos over zijn afwijkende
meningen te spreken. Zelfs werd het een
»gebrek in kennis van kerkrechtelijke be-
ginselen» genoemd, dat de Commissie liet
onderzoeken en de wensch geuit, dat zulk
een »nieuwigheid», als deze Commissie van
bijstand of advies was, zich in ons kerkelijk
leven niet herhalen moge. Als de Classis
behoefte had aan meer licht, dan behoorde
ze, meende men, dit te zoeken bij de
meerdere vergaderingen, of kon ze de hulp
inroepen van deputaten volgens artikel 40
D. K. O.

Niet ten onrechte merkt Dr. A. Kuypers
Jr. in de *Rotterdammer Kerkbode* op, dat
deze critiek verwondering baart. Waar zelfs
onze Generale Synoden zich voortdurend
door professoren laten bijstaan en hun
advies over tal van quaesties op hoogen
prijs blijken te stellen, dan kan het toch
moeilijk als ingaande tegen de Gerefor-
meerde beginselen van het kerkrecht
worden genoemd, dat een Classicale ver-
gadering hetzelfde doet.

Blijkbaar kende deze criticus dan ook
de historie niet. Het kwam vroeger telkens
voor, wanneer een Classis te oordeelen had
over de al of niet zuiverheid van een ver-
dacht predikant, dat zij dan de hulp inriep
van de Theologische professoren, om daar-
over hun Gutachten te geven. Voetius in
zijn *Politica Ecclesiastica* keurt dit niet af,
maar verdedigt dit. En welk kerkrechtelijk
bezwaa zou hier ook tegen in te brengen
zijn? Natuurlijk moet de beslissende macht
bij de Kerken zelf blijven, die in zulk een
geding als rechtters optreden en een oordeel
hebben uit te spreken. Maar komt het
niet telkens voor, dat een rechter, voor
moeilijke gevallen staande, het advies vraagt
van »deskundigen» en zelfs aan deze
deskundigen opdraagt met den »aangeklaagde»
of »verdachte» te spreken? Mits de be-
slissing maar bij den rechter verblijft, be-
staat hiertegen geen het minste bezwaar.
Het kan juist dienen om den rechter met
te meer kennis van zaken te doen oordeelen.

Het is daarom, dat we de instelling dezer
Commissie van advies door de Middel-
burgsche Classis volkomen juist achten.
Vooral waar het gaat om dogmatische
quaesties, is het steeds gewoonte geweest,
dat de Classis niet uitsluitend op haar eigen
oordeel afging, maar gebruik maakte van
het licht, dat God de Heere ook in de
wetenschap aan Zijne Kerk geschonken
heeft.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van den Heer
K. Visser te Mark en giff uit de Uniecollecte f 5.
In hartelijken dank ontvangen Letter v. B.
te Amsterdam f 2.54.

In hartelijken dank ontvangen Dames N. N.
Rotterdam f 2.50.

Ds. J. H. HOUTZAAGERS.

Uit de Pers.

In de *Groninger Kerkbode* schrijft Ds. Miedema
het volgende over rust.

Het is niet erg rustig in de wereld. De oorlog
is officieel voorbij, maar in de werkelijkheid nog
niet. In alle landen zijn nog enorme troepenmassas
onder de wapenen. Rondom is het nog gedurig
vechten. En dat liefst nog van burgers van het
zelfde land tegen elkander. En de pessimisten zien
de rust nog niet weerkeren, maar veelster in de
toekomst beregenigen van veel erger aard voor de
deur staan. De bolsjewistische ideeën worden ge-
propageerd. In het troebele, onruste en ontwerliche
leven der volkeren over de gehele aarde vinden
zij een zeer geschikten voedingsbodem.

Het is bovendien ondanks vredestractaten en
volkerenbond nog zoo onseker met den wereldvrede,
dat de overwinnaars in den strijd der laatste jaren
zich buiten den volkerenbond om met elkander in
bondgenootschap begeven om bystand tegen moge-
lijke aanvallen elkenander te waarborgen.

Waarlijk geen gewijs van rust en vrede. Zelfs
bij degenen, die het beter dan alle andere men-
schen kunnen weten, onrust.

Is het niet of het een duidelijke illustratie is van
het woord van onzen Heiland: in het laatst der
dagen zult gij hooren van oorlogen en geruchten
van oorlogen.

En zullen we dan vreemd vinden wat we alzo
rondom ons zien gebeuren?

Maar in de geestelijke wereld dan? Nog nooit
zoo hartstochtelijk en zoo roerend is er gespleit
voor eendracht en saamenvoering. Die verbodsbijding
in geestelijke opzicht, die verbodsbijding in de be-
ginselen, die in de diepere beginselen, die bracht toch

eigenlijk de scheiding, den strijd en de onrust onder
de menschen. En toch waren — zoo ze men —
de verschillen maar zoo gering en zoo betrekkelijk.
Het moest komen, het kon komen tot samenstel-
ting. Elk moest wat offeren, ieder moest terugge-
ven tot de diepere beginselen, die onder de uiter-
lijke denke- en levensvormen verscholen liggen. En
zoo werden dan ook in de laatste jaren allerlei
broedersschappen en onien, allerlei federaties en
bonden opgericht, die alle min of meer gevatteerd
de broederschap der menschheid beoogden.

Maar wat is de uitkomst? En wat is het eigen-
lijke oogmerk?
Het objectieve wordt prijgegeven. Het open-
baarde geloofend. Eigenlijk God en godsdienst
berieft tot een private liefhebberij en menschen-
liefde het enige ideaal. Dat is juist een fusie van
velerlei dusver tegen elkander of los van elkander
staande groepen, die zich onder een verwarrend
brengende leus van eendracht verbonden tegenover
God en Zijnen geadelde. In plaats van rust, brengt
het alles te meer en des te scherper strijd en
worsteling.

Maar rust zou er dan toch moeten zijn in de ge-
lederen diegenen die buigen voor God en Zijn
Woord, die gelooven in den gezalfden Koning
Sions.

Rust in 's Heeren kerk, die moet er toch zijn.
Er is pas zoo gestreden. Om de vrijmaking der
kerk. Eerst in het begin der vorige eeuw in de
dagen der scheiding. En later in de tweede helft,
een halve eeuw later in de dagen der Doleantie.
En de Heere heeft dien strijd bekroond met Zijn
gunst. De vijf kerken hebben zich ontwikkeld in
voorspoed. Alleen het Woord Gods, naar de heer-
lijke belijdenis der vaderen, is rijkdom voor ge-
loof en leven. Moest het niet zijn een rustig voort-
gaan en voortschrijden van trap tot trap in het
belijden der waarheid, gezamenlijk optrekken tegen
de al sterker en krachtiger zich openbarende macht
van ongelooft en bijgeloof? Dan ziet, ook die ver-
wachting is reeds lang voor velen vervolgden. Nu
hier dan daar openbaren zich verschijnselen, die
bewijzen dat de rustperiode nog niet is aange-
broken.

Wij behoeven hier geen namen te noemen.
Alleen noemen wij den strijd over den grond van
ons geloof, over het gezag van de Heilige Schrift,
over de verhouding tot afwijkende broeders, zoo
zelfs dat er uitingen gehoord worden die een ver-
oordeeling inhouden van heel den strijd van Schei-
ding en Doleantie beide, en wij meenen reeds ge-
noeg te hebben aangegevend dat ook daar de rust
verre is. En al treedt er hier een Dienaar des
Woords uit het kerkverband en al wordt misschien
een ander tijdelijk tot zwijgen gebracht, daarmee
is de rust niet weggekeerd.

O zeker, rust en vrede zijn liefdelijke woorden.
Maar de Christus zelf sprak er reeds van: ik ben
niet gekomen om vrede op aarde te brengen, maar
het zwaard. En Zijn apostel getuigde dat er in de
laatste dagen zijn zonden, die verderfelijke keten-
rijen bedekkelijk zouden willen invoeren. De his-
torie der Kerk des Heeren leert dit toch ook. Ge-
durig heeft juist het brengen tot zuiver belijden
niet anders dan door worsteling en strijd kunnen
geschieden.

Maar daarom te meer moet er geroepen worden
tot waaksaamheid. Tot getrouwenheid. Ieder, die 't
wel meent met het Sion Gods, moge denken in de
gebeden al de leeraren en herders, dat de Heere
ze houdt bij de waarheid, dat Zijn volk niet afwijke,
dat zij pal staan mogen om 's Heeren Woord vast
te houden.

De rust is elders. Hier de strijd.

Voor Kinderen.

VAN ETEN EN DRINKEN.

II.

Van wat wij meer in het bijzonder vruchten
of ooft noemen, maakten de inwoners van
Kanaän veel meer gebruik dan wij. Daartoe
was trouwens alle aanleiding. Overal groeiden
eetbare vruchten in het wild. Kanaän was een
land, vloeide van melk en honig, en dien laatsten
kon men op vele plekken vinden. Het was de
zoogenaamde wilde honig, dien Johannes de
Dooper ook at, en zoo was er meer. Als wij in
Nederland ons wilden voeden met wat in het
wild groeit, zouden we er slecht bij staan.

Wellicht het meest gegeten ooft, waren de
wilde vijgen. Vijgenboomen trof men veelvuldig
aan, ook langs de wegen. Denk maar aan de
geschiedenis van Zacheüs. Ieder mocht die
vijgen plokken en opeten. Zij waren natuurlijk
vers en niet als veelal bij ons, in suiker in-
gemaakt. Zij werden ook niet alleen als toetsijs,
maar wel degelijk als voedsel gebruikt en in
grote klompen verzonden. Daar een vijg ge-
middeld zoo groot is als een kleine peer, kon
een groot gezin er heel wat verkeren. Maar
er was ook voorraad. Onder zijn vijgenboom
zitten, was in het Oosten een teken van rust
en welvaart.

Na de vijgen kwamen de olijven, die ook op
vele plaatsen groeiden en zeer in trek waren.
Uit deze groene vruchten werd de kostelijke
olijfolie geperd, die ook thans nog zoo veel
over heel de wereld wordt gebruikt. Zoo diende
zij om de lampen te voeden; voorts tot genezing
van wonden. Bij den naaltdig doopte men het
brood in de olie, en werd zij gebruikt als bij-
voet van de boter. Ook was de olijf een gezond
voedsel.

Veel gebruikt ook, bepaald als voedsel waren,
de druiven, waarvan de Schrift zoo dikwijls
spreekt, getuige reeds de geschiedenis der ze-
spieders in de woestijn. De druiven die ze
mebrachten, waren ongewijfeld groter en
sappiger dan die wij hier hebben. Dat is te
verklaren, als men denkt aan den grond en de
luchgesteldheid van Palestina, die zoo zeer ver-
schilt van de onze. De lekkere, voedzame
druiven werden alom geteeld en veel gegeten.
Te meer, daar zij goedkoop waren.

Telkens wordt dan ook in de Schrift van
wijngaarden en druiven gesproken.

Er waren nog veel andere vruchten, te veel
om hier op te noemen. Een prachtig gezicht
en heerlijke spijs leverden de vuurroode granaat-
appelen met hun vele pitten. En zoo konden
wij voortgaan. Vele vruchten echter die wij
hebben waren in Israël onbekend. Zoo b.v. de
peren, de pruimen, de periken. Appelen kwamen
wel voor, doch die geleken weinig op de
onze. Ook hiervoor lag de oorzaak in het
klimaat. Bananen en rijst groeien ook bij ons
niet, maar wel in warmer streken als Zuid-Amerika
en de Oost.

Nu heeft de lezer zeker wel eens opgemerkt,
dat in den ganschen Bijbel van aardbeien, ker-
sen, bessen en frambozen enz. niet gesproken
wordt. Dat wil echter niet zeggen dat zulke of
dergelijke vruchten er in het geheel niet waren.
Maar zij groeiden en bloeiden dan in 't wild,
to men in later eeuwen begon hen te kweeken
en te veredelen.

Erwten en boonen waren een bekend voedsel
reeds in zeer oude tijden. Dat toont o.a. de
geschiedenis van Jakob en Esau. Ook kende
en gebruikte men uren, komkommers, knoflook
en dergelijke vruchten. Van wat wij bepaald
groenten noemen hadden de Joden niet zoo veel
verschcheidenheid als wij. Veel spijzen werden
in de Schrift genoemd, maar spinazie, andijvie,

postelijn, kool ontbreken geheel. Toch waren
er zeker wel groenten, maar men onderscheidde
ze niet zoo nauwkeurig. Zij gingen alle ge-
meenschappelijk onder den naam van »groen kruid»
of »groen moes». Naboth van Jisreel had, lezen
we, een stuk land dat koning Achab begeerde
voor een kruitof, dat is een moestuin.

(Wordt vervolgd.)

UIT EEN OUD SCHOOLBOEK.

Op een dorp bestond en bestaat wellicht nog
de zonderlinge gewoonte om, de zitplaatsen in
de kerk telkens voor een jaar te verhuuren. Wie
het meeste geld voor een plaats bood kreeg die.
Zoo waren de beste plaatsen dus alleen ver-
krijgbaar voor wie ruim betalen kon, en moes-
ten de minder gegoeden tevreden zijn met wat
nog tot huren overbleef. Wie helemaal niets
betaalde moest met een plaats achteraf tevreden
zijn. Dat zulk een inrichting niet goed was
sprekt van zelf.

Na gebeurde het bij een nieuwe verhuuring,
dat een rijke aanzienlijke dame de plaats kreeg
naast een eenvoudige maar welgestelde boeren-
vrouw.

Den eerstvolgenden Zondag toen een Psalm ge-
zongen was, bemerkte de dame al heel speedig
dat haar nieuwe buurvrouw een altes behalve
fraaie stem had, ja bepaald valsch zong wat
alles behalve welvloed klonk, en eigenlijk oor-
verschurend was. Zeggen kon het helemaal
niet heeten.

De dame die vijf en veertien en schoon van
aen was, werd door buurvrouw geschreeuw
schrikkelijk getrouwd en ghinderd. Toen de
Kerk uitging kon zij niet nalaten de buurvrouw
achter op te loopen en te zeggen:

»Ik heb bemerkt dat we in de kerk buien
zijn geworden. Daar heb ik natuurlijk niet
tegen. Maar uw stem is bijkbaar met de jaren
vervalst en bedorven, en klinkt — ik zeg het
maar roonduit — verschrikkelijk. Zoudt u niet
liever bij het zingen wijzen?»

De boerin keek de dame eenigens schalk
aan en zei toen:
»Ik heb altijd geloofd mevrouw, dat de Heere
God in den hemel op al zijn schepselen let, en
zoo wel het gekras der raven als het gezang der
nachtgalen hoort.

»Ik sing heel slecht, dat weet ik; toch sing
ik gaarne tot lof en eer des Heeren, en Hij zal
het hooren, al zing ik ook gebrekkig gelijk Hij
ook een schoone stem hoort.»

De dame keek nu verbluft, en wist niets
in te brengen dan te vragen:
»Maar weet je wel zeker, goede vrouw, dat de
Heere God op zulke rauwe klanken let?»

»Ja heel zeker. U kunt het zelf lezen in Job 39.
De dame wist blijkbaar niet zoo dadelijk wat
bedoeld werd, doch beloofde het thuis te zullen
opzoeken.

Of zij het ook gedaan heeft, weet ik niet
zeker. Maar wel, dat zij haar buurvrouw nooit
meer over het zingen is lastig gevallen.

BRIEFWISSELING.

B. De Romeinsche cijfers heeten zoo omdat
zij afkomstig zijn van de Romeinen, die ze ge-
bruikten. De andere cijfers heeten Arabische
omdat de Arabieren ze het eerst gebruikten. He-
zijn dezelfde die wij nog hebben.

HOOGENRIJK.

Buitenland.

Duitschland. Is de Duitsche zen-
ding ten gronde gericht?

Al kan het niet ontkend, dat de Duitsche
Zending ten gevolge van den ongelukkigen afloop
van oorlog groote schade leed, toch kan niet
gezegd worden, dat zij geheel vernietigd is. In
China, Zuid-Afrika, N.-D. Indië gaat de arbeid
der zending nog altijd voort, en eenige hoop
bestaat, dat zij dit zal kunnen blijven doen.

In verband hiermede is een artikel van Mis-
sionaridirecteur Axenfeld, die als deskundige aan
de Duitsche vredes-delegatie voor zending-
quaesties toegevoegd was, opmerkelijk. In het
Juli-nummer van de *Berlijnische Zending-
schröft* schreef hij over den gelaten vrede: Hij
geeft den vijandelijken machten het recht, alle
Duitsche Zendingsoort onder zijn bereik, aan
de z.g. executie-raden toe te wijzen, die er
voor te zorgen hebben, dat zij ook voortaan
voor Zendingsoeleinden zullen gebruikt worden.
Zullen zij van dat recht gebruik maken? China
heeft de onderteekening geweigerd. De vrede-
gevoordiger van Zuid-Afrika heeft wel geteekend,
maar daarbij tegen de ongerechtigheid van
dezen vrede geprotesterd. De machten, aan
welke door den Volkerenbond de Duitsche
Koloniën toegewezen zijn, mogen naar hun be-
lieven de Duitschers weren, zoolang Duitschland
niet tot den bond behoort. Hoe lang zal dat duren?
De heer Axenfeld hoopt op den invloed van
zendingsvrienden in Zweden en Holland. De
Kwakerkerk heeft aan de Britsche regering
verzoekt, dat wanneer Duitsche zendingen van
het terrein dat zij braaiheid hebben, afgehouden
worden, dat toch niet langer dan tot het einde
van dit jaar zou duren, opdat honderdduizenden
Christenen uit de zieleiden niet langer wan-
nende geestelijke leidersden beroofd zouden
blijven. Luidde protesten van neutrale Christe-
nen hebben bij toeziening weerklink gevonden
in Christelijke kringen, zij het ook bij een
minderheid. Monseigneur Ceretti heeft, als ver-
tegenwoordiger van den paus te Parijs, voor
de Duitsche Roomsche Zending gepleit. »Zou
dit alles te vergeefsch blijken?»

Men niet het, Missionaridirecteur Axenfeld is
optimist. Hij hoopt, dat het verdere verloop
dezer dingen hem in het gelijk zal stellen. Maar
wij vreezen. De Engelsche machthebbers houden
vol, dat de Duitsche invloed zich niet meer
mag laten gelden. In Frankrijk is men het
daarmede eens. En daar van de Duitsche Zen-
dingen invloed ten gunste der Duitsche
Nationaliteit uitgaat, zoo moeten deze van hun
vroeger arbeidsveld verwijderd blijven. Zal men
deze gedachten laten wijken voor hogere be-
langen? Er zijn geen tekenen, die daarop
wijzen.

WINCKEL.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:
»9 Aug. j.l. heb ik op de Bank (Nederl. Bank
voor Z.-Afrika) min 20 f. 1000 (€ 85) gestort
voor het Fonds 1920. In Bloemfontein heb ik
een lezing voor de Vrije Universiteit gehouden
voor de Jongelieden-vereniging; na afloop met

den hoed in de hand bij de deur gaan staan en
£ 3.10 (f 66) geconleeteerd.»

»De verrassend bericht kwam uit Zuid-Afrika.
Een meer nog. Ds. Rumpff blijft met den
»hoed in de hand» staan, beter, hij trekt er
mee voort en verder.

Er begint uitlicht te bestaan op een organisatie.
In Frankfurt O. V. S. wordt een circulaire
verspreid.

Een vernieuwde opwekking om, naar mag
verwacht, een meer vaste organisatie te bewerken.
Collectes kunnen verrassende resultaten af-
werpen, maar bij- en toevallige huten.

Vaste bijdragen hebben zooveel voor. De
bijdragers erkennen daarmee, dat zij bij de
zaak hooren, dat zij hun naam voor het werk
gegeven hebben en dus mede aansprakelijk zijn.

Het is zoo, schijbaar zijn giften en collecten
meer spontaan, maar toch is, in den grond der
zaak, de vrijwillige verbintenis voor een jaar-
lijkse bijdrage meer naar den eisch.

In Israël kon eerst van vrijwillige offers sprake
zijn als de tiende was betaald.

Het ziet er treurig uit in een gezin, als een
groot deel van de inkomsten uit giften bestaan.

Giften zijn getuigen van barmhartigheid of
dankbaarheid, vaste bijdragen vloosien voort uit
plichtsbetrachting.

Vandaar ook, dat men in de Kerken de
kosten voor onderhoud uit vaste bijdragen
vinden wil. Zoo ook de Vrije Universiteit. Zij
moet op vaste bijdragen kunnen rekenen, om
vaste betallingen te kunnen waarborgen.

Men meene niet, dat hiermede het geloofs-
leven wordt benadeeld, wel zal het gevoel er
minder door worden gestreeld. Wel wordt soms
beweerd, dat, wanneer men jaarlijks bijdraagt
en de naam in 't verslag wordt opgenomen,
daardoor de hoogmoed wordt opgewekt. Toch
is deze bewering niet juist. Bij het verantwoor-
den der contributie vindt men nooit den naam
van de bijdrager, bij het vermelden der giften
is vaak de naam noodig of weet de gever aan
de initiaten, dat het vermelde bedrag van hem
ontvangen is.

Daarom vaste bijdragen, de gewenscht voor
een bepaald doel. Het kan zijn, dat men meer
gevoelt voor de studie in de letteren, dan voor
die in de medicijnen, welnu, men kan zijn vaste
bijdrage voor de een of andere faculteit bepalen.
Wil men, na de vaste bijdrage te hebben opge-
geven, nog een extra gift van dankbaarheid
zenden, dankbaarheid ook daarvoor, dat de
Heere hem heeft bereid gemaakt, mede te
werken aan het onderhouden van Kerken en
Scholen, of zijn blijdschap uitspreken over een
verrassende uitkomst, of een afgewende schade,
— de rubriek scheenken en collecten is
ook daarvoor bestemd.

Kort verslag van de vergadering der
Classis Schiedam, gehouden 27
Augustus 1919.

1. Ds. Felderhof opent de vergadering, laat
zingen Ps. 68:10, leest Ef. 2 en gaat voor in
gebed.
2. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.
De D. D. Akkerhuis en Koolstra, voor het eerst
vergadering, worden door den Voorzitter
toesproken.
3. In het moderamen nemen zitting Ds.
Felderhof als praeses, Ds. Berends als Assessor en
Ds. Hagenbeek als Scriba.
4. Rapporten: a. van de afgevaardigden naar
de Particul. Synode. b. Van de kerkvisitatoren.
c. Van Br. A. den Boer, die de kerken der
Classis vertegenwoordigend heeft bij het afscheid
van Ds. van Anken van Pernis. d. Omrent het
archief der Classis. In orde bevonden. Na afloop
van elke Classicale vergadering zal voortaan
de scriba alle rapporten enz. aan de archief be-
warende kerk terhand stellen. 5. Ingekomen
stukken: a. Een vraag van de Classis Appin-
gadam zal ontkend worden beantwoord. b.
Een mededeeling van de Classis Franeker dat
Dr. J. de Jong, pred. te Winsum, wegens over-
gang tot een anderen staat des levens als Dienaar
des Woords naar Art. D. K. O. is ontslagen.
Wordt als kennisgeving aangenomen. c. Een
dankbetuiging van Mevr. de wed. van Leeuwen
te Vlaardingen. Idem. d. Een verzoek van de
kerk te Vlaardingen A. om akte van eervol
ontslag voor Ds. Schilder, die eertlang naar
Gorinchem hoopt te vertrekken, in handen ge-
steld der afgevaardigden van Maassluis B.
e. Een schrijven van de Part. Syn. van Z.-Holland,
inhoudende mededeeling van een besluit, te
advieseren aan de samenwerkende classis de
door de Generale Synode van Utrecht voor een
predikant enz. genoemde bedrag n aan te vullen
tot een bedrag 25 pCt. hooger den de da
genoemde cijfers, althans tot een minimum van
f 300, mits de uitkeering met de verhoogde
de f 1800 niet te boven ga en gelijke aan-
vulling van 25 pCt. bij de kindergeiden te
voegen.

De Classis spreekt uit hiermee accoord te
gaan.

Een voorstel om voor de vacaturebeurten
voortaan 1 pCt. van het pred. traktement te
doen uitkeeren, wordt aangenomen.

6. Voorstellen: a. Van Maassluis A, luidende:
»De Classis come terug op haar laatst gegeven
advies in sake de ineenstemming der Geref.
Kerken te Maassluis A en B».

Dit bezwaarschrift, word na breedvoerige
toelichting in handen der commissie ad hoc ge-
steld. b. Inzake de vaststelling van het minimum
traktement der Dienaren des Woords worden
breedvoerig toegelicht en besproken. De Classis
sprekt uit, dat de trakteminten der Dienaren
des Woords behooren verhoogd te worden met
30 pCt., met dien verstande, dat in de zwakke
kerken het laatste jaar vastgestelde minimum van
f 1300 uitsluitend is.

7. Rondvraag naar Art. 41 D. K. O. wordt
met het oog op de pas gehouden visitatie niet
gedaan.

8. De verschillende Deputaten volgens Art.
19 Huish. Reglement worden benoemd.
Kerkvisitatoren zijn de D. D. Akkerhuis en
Koolstra, primus en D. D. Jonkers en Mulder
secundus; de D. D. Berends en Sluiter, primus
en D. D. Hagenbeek en Felderhof, secundus.

Deput. Class. kan de D. D. Berends, Jonkers
en Vonk en de ouderlingen L. Dijkshoorn en
Dubbeldam. Deput. Art. XI en XIII Mulder
sec. Hagenbeek. Deput. Zending Sluiter, sec.
Mulder. Deput. controlerend archief de D. D.
Vont en Taal. Quaestor Hagenbeek, sec. Mulder.
Deput. arbeid, Rijn, Pruisen: Hagenbeek. Deput.
Art. 19, Jonkers. Instructie. a. Van Vlaardingen
A. verzoekende vacature-beurten wegens vertrek
van Ds. S. en vrijwillige vacature-beurten voor
Ds. Sieders gedurende de vacature. Toegestaan.
b. Idem van Pernis verzoekende hetzelfde voor
zich en voor de Hei en Tuindorp. Toegestaan.
c. Idem van Overschie verzoekende hulpdiensten.
Goed gevonden.

10. Gerapporteerd wordt dat de stukken van
Ds. Schilder in orde zijn, weshalve hem akte
van eervol ontslag wordt verleend.

11. De regeling der vacature-beurten, hulp-

diensten en consulentenschappen wordt voorgelezen
en vastgesteld.

12. Gerapporteerd wordt dat de voorgescreven
collecten door de meeste kerken der Classis zijn
gehouden. Nalrig gebleven kerken zullen per
post opzenden.

13. Bij de rondvraag wordt een voorstel,
luidende: »De Classis adviseer publieke schuld-
belijdenis alleen bij de overtreding van het 7e
gebud en niet bij andere openbare zonden na
te laten.

14. Als samenvoegende kerk wordt aange-
wezen: Schiedam; als datum Dinadag 18 Nov.
e. k.; als voorzitter Ds. Hagenbeek.

15. Ds. Schilder wordt op waarterende wijze
door den Voorzitter toesproken. Hij dankt.

16. Lezing korte notulen.

17. De praeses sluit de vergadering. Ds.
Schilder gaat voor in dankzegging.

Op last der Classis:

J. J. BERENDS.

Maasland, Sept. 1919.

Kort verslag van de vergadering der
Geref. Kerken in de classe Kijn-
dert, gehouden 2 Sept. te Breda.

</